

Бородіна Олена Юріївна

здобувач вищої освіти

другого (магістерського) рівня вищої освіти

Дніпровського гуманітарного університету

Науковий керівник:

Пріснякова Людмила Макарівна

кандидат психологічних наук, доцент,

завідувач кафедри психології

Дніпровського гуманітарного університету

СІМЕЙНІ КОНФЛІКТИ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ВІДНОСИНИ В СІМЕЙНИХ СТОСУНКАХ

Тема сімейного конфлікту дуже актуальна у наш час, коли сімейні традиції переглядаються, переоцінюються, інститут сім'ї змінюється буквально на очах. Останнім часом спостерігаються досить часті й тривалі конфлікти в сім'ях. Наявність сімейних конфліктів створює психотравмуючу обстановку не лише для кожного члена сім'ї (подружжя, дітей, батьків), але й негативно відбивається на властивостях особистості в цілому. У конфліктній сім'ї закріплюється негативний досвід спілкування, накопичуються негативні емоції, з'являються психотравми, розвивається негативна самооцінка, втрата розуміння й співчуття. Неспокійна, емоційно напружена атмосфера у сім'ї створює вимоги, які постійно переважають над ресурсами, у людини порушується стан рівноваги. По суті конфлікт - це протиставлення між членами сім'ї на основі зіткнення протилежно спрямованих мотивів і поглядів. Позитивна функція конфлікту полягає у тому, що він служить джерелом розвитку як сім'ї в цілому, так і особистостей окремих членів, а конструктивно вирішувати конфлікти – одна з важливих особливостей всіх подружніх союзів. Негативний вплив конфліктів викликає нервові і психічні розлади, супроводжуються стресом, можуть негативно відбиватися на ефективності індивідуальної діяльності.

Наявність вкрай неоднозначних ситуацій, пов'язаних зі специфікою поведінки людей в конфліктах, демонстроване поведінку, яке приховує справжні почуття і уявлення про конфліктну ситуацію, - такі особливості сімейних конфліктів. Слід мати на увазі, що за грубими і гучними зіткненнями подружжя може ховатися прихильність, а за показною ввічливістю – хронічний конфлікт, емоційний розрив. Партнери нерідко не в змозі домовитися про те, кому бути головою сім'ї, не можуть вирішити, хто з них повинен нести відповідальність за ті чи інші справи, з питань виховання дітей, організації дозвілля.

У даний час Україна переживає складні соціально-економічні зміни, які істотно відбиваються на становищі всіх елементів соціальних структур, зокрема

сім'ї. Сім'я є найменшим осередком суспільства, що постійно відчуває на собі безпосередньо чи опосередковано ті зміни, які відбуваються у країні та відповідно сама накладає відбиток на розвиток суспільства. Процес формування, становлення та розвитку сучасної української сім'ї проходить у складних і суперечливих умовах, на фоні яких відбувається погіршення фізичного і психічного стану здоров'я людей, зростання міжособистісної ізоляції агресивності, нездатності розв'язувати проблеми і конфлікти, що виникають на життєвому шляху. Сьогодні сім'я стикається з цілою низкою нових проблем, значною мірою втрачає здатність виконувати життєва необхідні функції і стоїть на порозі кризи. З огляду на це, можна говорити, що ситуація з внутрішньо-сімейними стосунками поступово погіршується внаслідок збільшення протиріч і конфліктів у суспільстві. Ці обставини можуть мати негативні наслідки не лише для сім'ї, але й для країни загалом.

Проблемою сімейних конфліктів займалися багато як вітчизняних, так і зарубіжних вчених. Однак попри досить значний обсяг теоретичної та прикладної розробки даної проблеми, вона і досі викликає гострі дискусії. У літературі немає єдиної думки щодо комплексного підходу до діагностики сімейних взаємин, недостатньо розроблені шляхи попередження та подолання виникнення протиріч у сім'ї. Значної уваги потребує теоретичне та експериментальне дослідження причин виникнення подружніх конфліктів у сім'ї, яка легко піддається впливу різноманітних зовнішніх і внутрішніх негативних чинників.

З середини ХХ століття досліджуються питання сімейних структур і функцій сім'ї. Зокрема, найважливіша проблема функцій сім'ї як соціального інституту широко розроблялася в працях А.Г. Харчева, М.С. Мацковського, А.І. Антонова, Е.Г. Ейдемільер, В. Юстіцкіс та ін. У роботах даних авторів знайшли відображення окремі питання конфліктів у родині, зокрема, розлучення, причини конфліктів, форми конфліктної взаємодії і т.д. Питання виявлення причин сімейних конфліктів і знаходження шляхів їх розв'язання досліджувалися в роботах В.А. Сисенко, С.Ю. Ключникова, А.Росс, А.П. Ощепкова, М.З. Етштейна, В.П. Шейнова та ін.

Як справедливо зазначають дослідники, сутністю *подружнього конфлікту* є зіткнення суперечливих позицій членів сім'ї. Не благополучні сімейні пари характеризуються тим, що між партнерами існують постійні сфери, де інтереси, потреби, наміри стикаються, породжуючи тривалі і сильні негативні емоційні переживання.

Подружні взаємини – сукупність соціально регламентованих стосунків між шлюбними партнерами. Вони є частиною сімейних взаємин і, водночас, значно розрізняються за змістом, функціями та структурою. Зміст подружніх взаємостосунків зумовлений значенням шлюбу, який організовує, стабілізує, соціально санкціонує задоволення господарсько-побутових, емоційно-сексуальних, психологічних і батьківських потреб чоловіка і жінки.

У шлюбі партнер має два суперечливі прагнення: до спілкування з іншими і до відсторонення від них. Спілкування тільки один з одним у шлюбі

швидко виснажується, набридає, потребує розширення свого кола комунікації, з'являється бажання завести нові знайомства та реалізувати себе в іншому напрямку: в напрямку, якого немає у подружньому житті. Проникнення у внутрішній світ, у його таємниці може відштовхнути, створити бар'єр у взаєморозумінні, якщо повною мірою виявиться глибина розходжень у поглядах на життя, в особистісних цінностях, а як відомо, вступаючи у шлюб, партнери досить мало знають про внутрішній світ один одного.

Міжособистісні стосунки чоловіка та дружини у сім'ї, що є первинною клітиною соціальних груп, класів, соціального інституту чи соціальної структури будь-якої країни можуть зазнавати постійних змін на різних етапах подружнього життя: у перші місяці спільного життя; у період народження дітей, особливо першої дитини; на етапі їх виховання у середньому віці шлюбу; у період старіння. Тому практично жодна сім'я не обходиться без конфліктів. Адже життя більшості людей так чи інакше пов'язано з сім'єю - своєрідним мікросвітом, де переплітаються складні економічні, політичні, психологічні, ідеологічні, фізіологічні та інші соціальні проблеми чи конфлікти.

Проблема подружніх конфліктів у сім'ї є сьогодні дуже актуальною, адже дослідження українських вчених дозволяють стверджувати, що криза, в якій опинилась сьогодні українська сім'я – це елемент соціальної системи суспільства. Ознаками такої кризи є: високий рівень незадоволеності подружнім життям, конфліктність, стійка орієнтація подружжя на розлучення та малодітну сім'ю, нездатність досягти злагоди, зростання кількості розлучень тощо. Під цим кутом зору стає зрозумілим, що сім'я, особливо на початковій стадії її розвитку, потребує психологічної підтримки та допомоги.

Вайнер Ілона Іллівна

здобувач вищої освіти
другого (магістерського) рівня вищої освіти
Дніпровського гуманітарного університету

Науковий керівник:

Пашко Антоніна Олександрівна

кандидат психологічних наук,
доцент кафедри психології
Дніпровського гуманітарного університету

ОСОБЛИВОСТІ МІКРОКЛІМАТУ ТРУДОВОГО КОЛЕКТИВУ

Е. Н. Решетова зазначала, що трудовий колектив в процесі свого розвитку проходить через ряд послідовних етапів (стадій):

1. Формування (зародження) колективу.

Для стадії формування робочої групи характерні: наявність групи осіб, які не є тісно пов'язаними, відсутність соціального контролю і традицій. На